כל פסולי המוקדשין פרק חמישי בכורות לז.

לאפוקי מדרבי יוסי. דתניא: **במקום שאין חכם.** הא יש חכם הוא לבדו מתירו: **כגון מאן.** הוי אומר חכם: **מכלל דהני תרי כל דהו.** בתמיה. כלומר אפי׳ עמי הארץ הסנים ועמי הארץ היאך לאיין להלעורף יב]: **דמסברי ליה.** טעמי הלכות נדרים וסברי ואותו חכם ילמד את הסנים: **מהו דתימא.** הא קיימא לן במסכת גיטין (דף סו.) רבי יוסי נימוקו עמו ותיסור הלכתא כוותיה: **נימוקו.** טעמו. שהיה מביא טעם לדבריו כל שעה: תפשוט מהא. דאמר רב חננאל משמיה דרב אין הלכה כר׳ יוסי תפשוט דהך קמייתא דאמר רב יהודה לעיל (נו:) ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל ג׳ מתירין את הכבור תפשוט משמיה דשמואל דאימר דאי משמיה דרב תרתי למה לי מתני׳ השוחט את הבבור ונודע לו שלא הראהו מה שאכלו אכלו ויחזיר להם הדמים ומה שלא אכלו הבשר יקבר ויחזיר את הדמים וכן השוחט את הפרה ומכרה ונודע שהיא טרפה מה שאכלו אכלו ומה שלא אכלו הם יחזירו לו את הבשר והוא יחזיר להם את הדמים מכרוהו לעובד כוכבים או הטילוהו לכלבים ישלמו דמי טרפה: **גמ׳** ת״ר המוכר בשר לחבירו ונמצא בשר בבור פירות ונמצא טבלים יין ונמצא יין נסך מה שאכלו אכלו ויחזיר להם את הדמים ר׳ שמעון בן אלעזר אומר דברים שהנפש קצה בהן יחזיר להן את הדמים ושאין הנפש קצה בהם יגבה להם את הדמים ואלו הן דברים שהנפש קצה בהן נבילות וטריפות שקצים ורמשים ואלו הן דברים שאין הנפש קצה בהן בבורות טבלים ויין נסך בבור (א) ולימא ליה מאי אפסדתך לא צריכא כגון דזבין ליה ממקום מומא דא״ל אי לאו יב] דאכלת הוה מחזינא ליה ושרי ניהליה יג]כרבי יהודה טבלים הוה מתקיננא להו ואכלנא להו יין נסך על ידי תערובת וכרשב״ג יד]דתנן יין נסך שנפל לבור כולו אסור בהנאה רבן שמעון בן גמליאל אומר יה]מכר כולו לעובדי כוכבים חוץ מדמי יי״ג שבו:

הדרן עלך כל פסולי המוקדשין

על אלו מומין שוחטין את הבכור יו]נפגמה אזנו מן יז] החסחום אבל לא (ב) יח] העור נסדקה אעפ״י שלא חסרה ניקבה מלא כרשינה או שיבשה איזהו יט]יבשה כל שתנקב ואינה מוציאה טיפת דם ר׳ יוסי בן המשולם אומר יבשה שתהא נפרכת: **גמ׳** אמאי כ]פסח ועור כתיב כתיב נמי כי יהיה בו מום ואימא כי יהיה בו מום כלל פסח או עור פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט פסח ועור אין מידי אחרינא לא כל מום רע חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש מומין שבגלוי ואינן חוזרין אף כל מומין שבגלוי ואינן חוזרין ואימא מה הפרט מפורש מומין שבגלוי כא]ובוטל ממלאכתו ואינו חוזר אף כל מומין שבגלוי ובוטל ממלאכתו ואינו חוזר אלמה תנן נפגמה אזנו מן החסחום כב] ולא מן העור כל מום רע ריבויא הוא אי הכי מומין שבסתר נמי אלמה תנן כג] חוטין החיצונות שנפגמו כד] ושנגממו והפנימיות שנעקרו נעקרו

מפירין את הנדר. ליטעמא דקרא נקט אבל גבי חכם שייך לשון התרה וכן בהמוכר את הספינה (ב״ב דף עד.) גבי בת קול דקתאמר מי מפר לי: **רבי** יהודה אומר אחד מהם חכם מבלל דהנך כל דהו אמר רבינא דמסברי להו וסברי. כ״כ ברוב הספרים ויש ספרים דגרסי כגון מאן אמר רב נחמן כגון אנא ר׳ יהודה אומר אחד מהם חכם במקום שאין חכם כגון מאן אמר רב נחמן כגון אנא ר׳ יהודה אומר אחד מהן חכם מכלל דהנך כל דהו אמר רבינא כה] דמסתברי ליה וסבר: רבי יוסי אומר אפילו יש שם ב״ג כו׳: אמר רב חננאל אמר רב אין הלכה כרבי יוסי פשיטא כו] יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא כז] נמוקו עמו קמ״ל תפשוט מהא דהך קמייתא משמיה דשמואל איתמר דאי משמיה דרב תרתי למה לי כח]חדא מכלל דחבירתה איתמר: **מתני׳** א השוחט את הבבור כט]ונודע שלא הראהו מה שאכלו אכלו ויחזיר להם ג] הדמים ומה שלא אכלו הבשר יקבר ויחזיר ד] את הדמים וכן ה]השוחט את הפרה ומכרה ונודע שהיא טרפה מה שאכלו אכלו ומה שלא אכלו הם יחזירו לו את הבשר והוא יחזיר להם את הדמים מכרוהו לעובד כוכבים או הטילוהו לכלבים ישלמו ה] דמי טרפה: **גמ׳** ת״ר המוכר בשר לחבירו ונמצא בשר בבור פירות ונמצא טבלים יין ונמצא יין נסך מה שאכלו אכלו ויחזיר להם את הדמים ר׳ שמעון בן אלעזר אומר דברים שהנפש קצה בהן יחזיר להן את הדמים ושאין הנפש קצה בהם יגבה להם את הדמים ואלו הן דברים שהנפש קצה בהן נבילות וטריפות שקצים ורמשים ואלו הן דברים שאין הנפש קצה בהן בבורות טבלים ויין נסך בבור (א) ו] ולימא ליה מאי אפסדתך לא צריכא כגון דזבין ליה ממקום מומא דא״ל אי לאו ז] דאכלת הוה מחזינא ליה ושרי ניהליה ח]כרבי יהודה טבלים הוה מתקיננא להו ואכלנא להו יין נסך על ידי תערובת וכרשב״ג ט]דתנן יין נסך שנפל לבור כולו אסור בהנאה רבן שמעון בן גמליאל אומר י]מכר כולו לעובדי כוכבים חוץ מדמי יי״ג שבו:

הדרן עלך כל פסולי המוקדשין

על אלו מומין. החסחום. מנון בחוון שקורין ענדרי״ן: **אבל לא מן העור.** הבדר בריא ולא הוי מומא. והאי עור הייטו אליה רכה של אוזן: פגימה איזה בלא חסרון אבל סדק משמע נמי בלא חסרון: **נפרכת.** כשמתמשיין בה: **גמ׳ ואמאי פסח ועור כתיב.** שיחטוט בכור עליהן ומידי אחרינא לא לכתיב וכי יהיה בו מום פסח ועור וסמיך ליה כשעריך תאכלנו דהייטו בלא הקרבה: ומשני **כתיב נמי כי יהיה בו מום.** דמשמע נמי מומין אחריני: **ובטל נמי ממלאכתו.** כגון פסח בטל מהילוך ועור בטל מרבייה: **אלמה תנן נפגמה אזנו.** הוי מום הא אינה בטילה מגמיעה: **ריבויא היא.** לכתיב בל ולא דרשין ליה בכלל ופרט: **אי הכי.** דריבויא הוא מומין שבסתר נמי עליהן: **חוטין.** יינלנ״ש: **חיצונות.** שבאמצע הפה: **שנפגמו.** שחתכו בסכין בכוחבו ולא חיסרו אלא בעין סדק: **הפנימיות.** מונטלי״ש: מום

מסורת הש״ס

א) [נכמהרה נ״ל מתירין דהא קאי לפרש אחלמיל בסמוך לי ב׳ מתירין ופי׳ הוס׳ דסמא ד״ה מתירין ושם דקתא וכו׳], ב) [ברכות ט. וש״נ], ג) [מגילה כט: וש״נ], ד) [ומכרו כ״ל בסמוכה שבמשניות וכתבכ״ם], ה) [בעיל כח.], ו) ע״ז עב., ז) [הסחום כך פיהא בסמוכה שבמשניות וכן פיהא בהרמ״ם], ח) [מולין מו:], ט) [לקמן נט., י) קלת מדמים הס״ל אח״כ מה״ד בכור בתמיה ולימא נ״ק], כ) נ״ש מאי לפסקתנר ומסני דא״ל מוכר וכו׳ נ״ק], ל) כ״ל דאמר ליה מי כו׳ נ״ק], מ) נ״ש בסומחה סרוך אפיר מה שיטור כו׳ נ״ק], נ) [נ״ל לו בדבן], ס) נ״ל ותמיה], ע) ולא מבלנ.

תורה אור השלם

1. וכי יהיה בו מום פסח או עור כל מום רע לא תזבחנו ליי אלהיך: דברים טו כא

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ בסוד יבבה ולימא ליה: (ב) במשנה אבל לא מן העור:

מוסף רש״י

בנמוקו עמו. טעמו, במסכת גיטין (שם). מוטב שבתן של חכמים ואמר ר׳ יוסי נימוקו עמו, נים וקו, דבר יפר קטן המתקולת (שרובין נא.) אי: פירוש עמו לאת טעם לכל דברי שהיה מיישב את דברי (גיטין שם).

הדרן עלך כל פסולי המוקדשין

יבשה שחתבא נפרכת. ותפ״ש אמין מוליאה דם אין זו יבשה עד שתיבש כל כך שתהא נפרכת בלשון (חולין מז:). חרוטין החיצונות. ככי דשני שקורין ענלי״ה, המילונות אותן שלפנים כנגד חוטמו, שנפגמו. שניטל מהם מעט, או שנגממו. שנחתכו בחתכן מלמעלה בטיתת ולא חיסרו כלום, הואיל ונכלה אותן חוטרין (רש״י לה.). והפנימיות. שהמיים הגדולות קבועות בהן שקורין מייסיל״ר״ס, שנעקרו. לגמרי הוי מום, כדמפרש ואזיל הואיל וכי פני מיחזי, אבל פגימה לו גימום אינו מיכר בהם, שהרי מכוסות בפה (שם).

שיטה מקובצת

א) רבינא דמסברי להו וסברי: ב) דתימא ר׳ יוסי נמוקו: ג) להם את הדרמים: ד) ויחזיר להם את: ה) שלמו לו דמי: ו) בבור יגבה ולימא: ז) לאו דאכלתיה הוה כו׳ ושרי לי ניהליה: ח) לא מן העור: ט) שבגלוי ובטל ממלאכתו כו׳ הבטלו הבטל: י) החסחום אבל לא מן: יא) שנפגמה או שנגממה: יב) להצטרף דהא בליתנהו דמי: יג) דאיסור ספי להו הס״ד: יד) קצת בכור יגבה לו מן הדמים ומ״מ הוא ישול קצת בחמיה: טו) אגא דמשמע מתוך: טז) אימא דלמא לעולם כל הכי לא: יז) הגדר וכיון דלא: יח) שיעור ניתן לאיבד: יט) אבא נמי מדה: כ) כנסים והסחוסין: כא) שנעקרו דהיינו יגבבש: כב) החם גבי עבד ריצא: כג) כפ׳ מומין אלו: כד) ובאדם נמי לא: כה) לקמן ואין לחלק בין: כו) לחיצות כגון שמשתחרר:

עין משפט נר מצוה

נו א מיי׳ פ״ג מהלכות כמורות הלכה ט ופפ״ז מהלכות מעילה הלכה יב סמג עשין ל״ז ועוש״ע יי״ד סי׳ ס״ז סי׳ פ״ט כ [עוש״ע יי״ד סי׳ קיט פ״ט יב]:

נז ב מיי׳ פי״ז מהלכות מחלוקות הלכה כט עוש״ע יי״ד סי׳ קלד פ״ט כ:

א ד מיי׳ פ״ז מהלכות מקדש הלכה כ עוש״ע יי״ד סי׳ שם:

לעזי רש״י

טנדרי״ן [טינרי״ם]. פחוס.
יינצב״ש [יינציבי״ש]. חניכים.
מונשליר״ש [מישליר״ש]. שניים שוחנות.

רבינו גרשום

לאפוקי מדר׳ יהודה דלא בעינן אחד מהם חכם: דמסברי להו וסברי דלא ליהוו עמי הארץ נמורין: היפשוט מהא דמדהא איתמר משמיה דרב ש״מ דהך קמייתא דאמרינן ספק משמיה דרב ספק משמי׳ דשמואל דודאי דשמואל היא דאי הכא נמי משמיה דרב והכא נמי אמר רב הלכה כר׳ יוסי אלא דאמר׳ ג׳ בני כנסת מתירין היינו קמייתא תרי דימני למה לי למימר. לא ודאי לא איתמר אלא חדא משמיה דרב ואיתך מכללא. מדוקא דההיא איתמר ואליבא דרב: ויחזיר להם את הדמים. דקנסוהו רבנן: הן יחזירו לו את הבשר שמוחר בהנאתו שרשאי למוכרו לעובד כוכבים: מכרוהו הלוקחין את הבשר לעובד כוכבים בריוקר או הטילוהו לכלבים ועדיין לא נתנו הדמים ישלמו לו דמי טרפה שהיא בזול ולא ישלמו לו כל הדמים שנטלו ממנה לפי שהוא מכר טרפה מדעתו: יגבה להם מן הדמים כנגד מה שאכלו והשאר יחזיר: בכור אמאי יגבה לו מן הדמים לימא ליה הלוקח מאי אפסידתך דאכלתיה והא אי אהדרתיה נהלך לא הוי תקנה אלא יקבר. כגון דזבין הוא אבר דהוה ביה מומא ואכלתיה ומשום הכי יגבה ליה מן הדמים: דאמר ליה אי לאו דאכלתיה הוה מחזינא ליה לחכם ושרי לי ניהליה: כר׳ יהודה. דמחיר לראות מום לאחר שחיטה דאמרינן בפרקין דלעילא: טבלים. מצי א״ל אי לאו דאכלת מתקיננא להו הלכך יגבה. יין נסך שאינו נסך גרידא אלא ע״י תערובת ונתנסך וזכוי ניהליה ואי הוה מהדרי ליה הוה מוחר בהנאתו כדרשב״ג דתנן וכו׳ הלכך יגבה: **סליק שדקא** על אלו מומין. הסחוס שלעוזים טנדרוס: מלא כרשינה. כמלא הכנסת גרגר של כרשינין: אמאי נשחטו על אלו מומין: פסח ועור. כלבד כתיבי: כתיב נמי כי יהיה בו מום ממאכלתו פסח ועור שאינו ראוי למלאכה: אלמה תנן נפגם אזנו דמשום הכי אינו בטל וקא הוי מום: כל מום רע ריבויא הוא ומבר הני: חוטרן. חוצים החיצוניות הוי מום כי נגממו משום דלא הוי בסתר דמיתחזי כראכיל:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com